

ΕΤΗΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ RGS-IBG 2011 ΜΕ ΘΕΜΑ «Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ», 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ-2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2011, ΛΟΝΔΙΝΟ, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Βενετία Χατζή¹

Το διάστημα 31 Αυγούστου με 2 Σεπτεμβρίου 2011 πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το Ετήσιο Διεθνές Συνέδριο της Βασιλικής Γεωγραφικής Ένωσης (Royal Geographical Society – RGS) με το Ίδρυμα Βρετανών Γεωγράφων (Institute of British Geographers – IBG). Ο κεντρικός θεματικός άξονας του συνεδρίου ήταν «Η Γεωγραφική Φαντασία» (Geographical Imagination). Σύμφωνα με τον Stephen Daniels, καθηγητή Πολιτισμικής Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου του Nottingham και πρόεδρο της περσινής διοργάνωσης του συνεδρίου, αρκετά από τα ζητήματα και τις μεθόδους της γεωγραφίας διαμορφώνονται από τη φαντασία, για παράδειγμα, μέσα από τις προβολές, τις αντιλήψεις, την αισθητική εμπειρία, τους συμβολισμούς κ.ά.² Για το λόγο αυτό το συνέδριο έχει ως στόχο να αναδείξει το βάθος, την ουσία και την πολυπλοκότητα της «γεωγραφικής φαντασίας».³

Προτού παρουσιαστεί το περιεχόμενο του συνεδρίου, αξίζει να κάνει κανείς μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της θεσμικής διοργάνωσης. Η Γεωγραφική Ένωση του Λονδίνου ιδρύθηκε το 1830 με

στόχο να προωθήσει την εξέλιξη της γεωγραφικής επιστήμης, και μετονομάστηκε το 1859 σε Βασιλική Γεωγραφική Ένωση (RGS). Το Ίδρυμα των Βρετανών Γεωγράφων (IBG) δημιουργήθηκε το 1933 από μια ομάδα γεωγράφων που διασπάστηκε από την RGS με πρόφαση τη συστηματική γεωγραφική μελέτη. Για περίπου 60 χρόνια οι παραπάνω δύο φορείς συνυπήρχαν ως αδελφές οργανώσεις. Μόλις το 1995 συγχωνεύτηκαν για να δημιουργήσουν τη νέα Βασιλική Γεωγραφική Ένωση (με το ίδρυμα των Βρετανών Γεωγράφων) RGS-IBG. Σήμερα, η Ένωση⁴ αριθμεί 15.000 μέλη και υποστηρικτές σε περισσότερες από 100 χώρες, και είναι από τις πιο μεγάλες και ενεργές ακαδημαϊκές Γεωγραφικές Ενώσεις. Προωθεί την εξέλιξη της γεωγραφικής επιστήμης μέσα από την έρευνα, την εκπαίδευση, την επιμόρφωση, την τεχνογνωσία, τον δημόσιο διάλογο κ.ά. τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το γεωγραφικό συνέδριο του 2011 αποτέλεσε τη 12η σε σειρά ετήσια διοργάνωση της Ένωσης από το 1995 στη Μεγάλη Βρετανία. Έλαβε χώρα στο Λονδίνο και φιλο-

¹ Η Βενετία Χατζή είναι Υποψήφια Διδάκτορας στο Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκολεϊού Πανεπιστημίου. Η παρούσα έκθεση ενημέρωσης συντάχτηκε με αφορμή την ενεργή συμμετοχή της στο ετήσιο συνέδριο RGS-IBG 2011.

ξενήθηκε στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Ένωσης και του Imperial College.⁵ Το ίδιο, σχεδόν, διάστημα υλοποιήθηκε στο χώρο της Ένωσης και το διετές *Ευρωπαϊκό Συνέδριο των Γεωγραφικών Ενώσεων* (EUGEO 2011 Congress⁶). Η EUGEO αποτελεί ένα είδος πλατφόρμας, ένα φόρουμ που συσπειρώνει 25 Γεωγραφικές Ενώσεις και φορείς που παισιώνουν και προωθούν την επιστήμη της γεωγραφίας στην Ευρώπη. Τα γεωγραφικά συνέδρια που διοργανώνει η EUGEO ανά διετία χαίρουν εξαιρετικής φήμης και σημασίας. Ο συνεδριακός θεσμός εγκαινιάστηκε για πρώτη φορά το 1997 στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας, ενώ το δεύτερο συνέδριο πραγματοποιήθηκε δύο χρόνια αργότερα στην Μπρατισλάβα της Ουγγαρίας. Το τρίτο κατά σειρά διετές συνέδριο έλαβε χώρα το Σεπτέμβριο του 2011 στο Λονδίνο με κεντρικό θεματικό άξονα τον άνθρωπο, το φυσικό περιβάλλον και τις πολιτικές για το μέλλον. Για μια ημέρα, συνεπώς,

συνέπεσαν τα συνέδρια των RGS-IBG & EUGEO, δίνοντας στους συνέδρους και συμμετέχοντες των δύο θεσμικών διοργανώσεων τη δυνατότητα να δικτυωθούν και να αλληλεπιδράσουν σε θέματα που άπτονται της γεωγραφικής επιστήμης.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες ήταν δύο από τις κεντρικές ομιλίες του συνεδρίου EUGEO 2011. Η πρώτη ήταν η ομιλία του γεωγράφου-πολεοδόμου Oriol Nel·lo από το Αυτόνομο Πανεπιστήμιο Βαρκελώνης, κατά τη διάρκεια της οποίας παρουσιάστηκαν οι δυναμικές της πόλης της Βαρκελώνης και ο περιφερειακός μητροπολιτικός σχεδιασμός της. Κατά τη διάρκεια της εισήγησης του ο Nel·lo περιέγραψε τον έντονο μετασχηματισμό της Βαρκελώνης και της μητροπολιτικής περιοχής από τη δεκαετία του 1960 μέχρι σήμερα. Οι τοπικές και περιφερειακές πολιτικές τις οποίες επισήμανε αφορούσαν την αστική αναγέννηση της Βαρκελώνης, τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης της και τον πολεοδομικό και χωρικό

σχεδιασμό της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής της.

Η δεύτερη ανοιχτή ομιλία στο πλαίσιο του EUGEO 2011 που παρουσίασε ενδιαφέρον ήταν η εισήγηση της γεωγράφου⁷ Merje Kuus από το Πανεπιστήμιο British Columbia με θέμα το συμβολικό κεφάλαιο και την εξουσία των εμπειρογνομόνων που χαράσσουν πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Η έρευνα της Kuus αφορούσε τη διασύνδεση του συμβολικού και πολιτισμικού κεφαλαίου των ευρωπαίων τεχνοκρατών (ένδυση, γλώσσα, κ.ά.) με την αναπαραγωγή και την άσκηση της εξουσίας εντός των ευρωπαϊκών θεσμών στις Βρυξέλλες. Αναζητήθηκε ο ρόλος των γεωγραφικών και κοινωνικών στερεοτύπων σε σχέση με τις τεχνοκρατικές ελίτ, δίνοντας την αίσθηση ότι οι κοινωνικές σχέσεις των ευρωπαίων τεχνοκρατών εντός του ευρωπαϊκού οικοδομήματος συνάδουν σε μεγάλο βαθμό με τη χάραξη πολιτικών. Το συμβολικό και πολιτισμικό κεφάλαιο των εμπειρογνομόνων συνδέεται, συνεπώς, με τους όρους εξουσίας.

Κλείνοντας αυτή τη μικρή παρένθεση για το συνέδριο EUGEO 2011, ο λόγος επιστρέφει στο κεντρικό ζήτημα του παρόντος άρθρου, στο ετήσιο, δηλαδή, συνέδριο RGS-IBG 2011 με θέμα τη «Γεωγραφική Φαντασία». Σύμφωνα, λοιπόν, με το πώς βλέπουμε, κατανοούμε και αναπαριστάνουμε τον κόσμο γύρω μας, το παραπάνω συνέδριο είχε διαρθρωθεί σε ποικίλες γεωγραφικές θεματικές που εκτείνονταν σε ό,τι θέμα μπορούσε κανείς να φανταστεί.⁸ Επιπλέον, το συνέδριο ήταν οργανωμένο σε κεντρικές ομιλίες (plenaries), σε θεματικές εισηγήσεις (panel sessions-

lectures), σε εργαστήρια/σεμινάρια (workshops) και σε άλλες ειδικές-ερευνητικές ομάδες (research/working groups). Στις 318 διαφορετικές θεματικές ενότητες (sessions) που διοργανώθηκαν στο πλαίσιο του Συνεδρίου συμμετείχαν περίπου 1.600 άτομα, ανάμεσα τους νέοι και νέες ερευνητές/τριες και ακαδημαϊκοί από όλο τον κόσμο, προερχόμενοι κυρίως από τον επιστημονικό κλάδο της γεωγραφίας.

Με ιδιαίτερα θερμό ενδιαφέρον, σε ένα κατάμεστο αμφιθέατρο, παρακολούθησαν σε ολομέλεια οι συμμετέχοντες του συνεδρίου την κεντρική εισήγηση του πολιτικοοικονομικού γεωγράφου Jamie Peck.⁹ Η εισήγηση του Peck με τίτλο «Πέρα από τη νεοφιλελεύθερη χώρα των Ζόμπι» (Beyond the neoliberal Zombieland) πραγματευόταν την κεντρική φύση του νεοφιλελευθερισμού (neoliberalism) και την ικανότητα ανασύστασής του μέσα από τις κρίσεις.

Ο Peck ξεκινάει την εισήγησή του εξηγώντας ότι ενώ ο νεοφιλελευθερισμός ως φαινόμενο ενυπάρχει εδώ και αρκετές δεκαετίες, η εμφάνιση του όρου ως επιστημονικοκοινωνικού σημαίνοντα/δείκτη αναδύθηκε αρκετά αργότερα, κυρίως από τους γεωγράφους. Στη συνέχεια ο Peck αναφέρεται στην ηγεμονία του καπιταλισμού ως μία εν εξελίξει διαδικασία που δεν έχει στατικό, αλλά έντονα αντιφατικό και δυναμικό χαρακτήρα. Περιγράφει το γεγονός πώς ύστερα από την χρηματοπιστωτική κρίση της Wall Street ο νεοφιλελευθερισμός όχι απλά δεν κατέρρευσε, δεν «πέθανε», αλλά κατάφερε να ανασυσταθεί και σαν ζόμπι να ξαναεπιστρέψει. Για τον Peck ο νεοφιλελευθερισμός δεν

αποτελεί ένα φαινόμενο που μπορεί να οριστεί με ακρίβεια και ευκολία. Αντιθέτως, μάλιστα, αποτελεί ένα πολύπλευρο φαινόμενο με πολλά και διαφορετικά «πρόσωπα» που δεν εξαρτάται από και δεν βασίζεται σε ένα συνεκτικό κυβερνητικό πρόγραμμα. Σχετίζεται, περισσότερο με το φαινόμενο της «αγοραιοποίησης» (rolling of marketization) και με την ουτοπία της αγοράς, ενισχύοντας τις κατευθύνσεις προς ιδιωτικοποίηση.

Για τον Peck, ο νεοφιλελευθερισμός αποτελεί ένα ουτοπικό πρόγραμμα που παραμένει ανολοκλήρωτο, ποτέ δεν μονοπωλεί και, μέσα από τις συνεχείς αποτυχίες του, επιστρέφει για να ξαναδοκιμάσει και να ξανά-αποτύχει. Δεν πιστεύει ότι η σύλληψη (conceptualization) του νεοφιλελευθερισμού ξεκινάει από ένα και μοναδικό σημείο-σταθμό. Θεωρεί ότι δεν υπάρχει μια «αγνή» ιστορική διαδρομή, αλλά πολλές διαφορετικές υβριδικές μορφές του φαινομένου. Ο νεοφιλελευθερισμός συνυπάρχει με κρατικά και κοινω-

νικά μορφώματα, με τη σοσιαλδημοκρατία, το κινέζικο μοντέλο κ.ά.

Στη νεοφιλελεύθερη εποχή, παρατηρεί ο Peck, υπάρχει μια συνεχή αναδύομενη τάση «ταχείας πολιτικής» για ανάπτυξη («fast policy development»). Η «ταχεία πολιτική» αφορά τη μεταφορά παγκόσμιων «καλών πρακτικών και λύσεων» ως μοντέλων για ανάπτυξη, όπως για παράδειγμα η θεωρία της δημιουργικής τάξης του Richard Florida, ο συμμετοχικός προϋπολογισμός του Πόρτο Αλέγρε κ.ά. Έτσι, ο Peck αναγνωρίζει ότι υπάρχει μια αυξανόμενη τάση των νεοφιλελευθέρων στρατηγικών πολιτικών να αναζητούν ρεαλιστικές ιδέες που εάν τεθούν σε λειτουργία θα «πιάσουν»: λύσεις και προγράμματα, που δημιουργούνται από τεχνοκράτες και ειδικούς αξιολογητές πολιτικής, που εάν λειτουργήσουν σε ένα μέρος του πλανήτη μπορούν πλέον, ως μοντέλο, ως πρότυπο, να ανασυσταθούν και να λειτουργήσουν και σε άλλα. Βέβαια, οι εκάστοτε εκπρόσωποι της νεοφιλελεύθερης αστικής

διακυβέρνησης αγνοούν, συχνά, τα ιδιαίτερα χωρικά χαρακτηριστικά κάθε τόπου και τη σπουδαιότητα του ιστορικού, κοινωνικού, πολιτικού υποβάθρου κάθε περιοχής προτού «εισάγουν» με ταχείς ρυθμούς νεοφιλελεύθερες συνταγές ανάπτυξης.

Συνοψίζοντας, ο νεοφιλελευθερισμός για τον Peck είναι μια περιχαρακωμένη ιδεολογία, πάντα παρούσα, αλλά ανολοκλήρωτη. Δεν απολαμβάνει μονοπωλιακές καταστάσεις, καθώς συνυπάρχει με εναλλακτικά μορφώματα. Βρίσκεται σε υβριδική μορφή παντού, και κανείς θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές μορφές του. Αναμορφώνεται και ανασυσταίνεται με διάφορους τρόπους (π.χ. μέσα από κρίσεις) όπως και τα ζόμπι. Τέλος, βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο «ταχύ ταξίδι των ιδεών» (travelling ideas).

Σε ένα διαφορετικό επίπεδο του συνεδρίου, σε μικρότερη κλίμακα από τις κεντρικές εισηγήσεις σε ολομέλεια, εκτυλισσόταν μια σειρά διαφορετικές παράλληλες θεματικές ενότητες που αφορούσαν τη «γεωγραφική φαντασία» σε σχέση με τον άνθρωπο, το φυσικό, το αστικό περιβάλλον κ.ά. Στο σημείο αυτό, αξίζει κανείς να σημειώσει ότι θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να παρουσιαστούν ενδελεχώς όλες οι ενδιαφέρουσες ιδέες και τα θέματα που ήταν τόσα πολλά και ακούστηκαν προφορικά στο ασφυκτικά σύντομο χρονικό διάστημα των τριών ημερών του συνεδρίου. Άλλωστε, δεν θα πρέπει να αγνοεί κανείς και τον παράλληλο χρόνο της διεξαγωγής τους. Για το λόγο αυτό, στην παρούσα έκθεση θα γίνει μια σύντομη μόνο και επιλεκτική αναφορά στο

περιεχόμενο των θεματικών ενότητων για τις πολιτικές που αφορούν την ασφάλεια, την επιτήρηση και τον κοινωνικό έλεγχο στην πόλη.

Η θεματική ενότητα που διοργάνωσε η ομάδα εργασίας «Κριτικής Γεωγραφίας του Εγκλήματος, του Φόβου και της Δικαιοσύνης»¹⁰ είχε ως στόχο να δώσει, ανάμεσα σε άλλα, έμφαση στην κοινωνική προσέγγιση της Δικαιοσύνης. Πρόεδρος αλλά ταυτόχρονα και εισηγήτρια της παρούσας θεματικής ενότητας διετέλεσε η κοινωνική γεωγράφος Rachel Pain. Το θέμα της εισήτησής της ήταν η νεολαία και ο όλο και μεγαλύτερος λόγος και σύνδεση που γίνεται με το ζήτημα της ασφάλειας (securitization of youth). Σύμφωνα με την Pain, τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια τάση «εγκληματικοποίησης» της νεολαίας και σύνδεσής της όχι μόνο με καταστάσεις παραβατικής και αντικοινωνικής συμπεριφοράς, αλλά και με το «καθαρό» έγκλημα, παραβλέποντας τις σοβαρές επιπτώσεις των κοινωνικοπολιτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι νέοι και νέες. Η εισηγήτρια, αφού έκανε μια σύντομη θεωρητική επισκόπηση στη σημασία γύρω από το θέμα της ασφάλειας (securitization) μέσα από την αστυνόμευση, το δομημένο υλικό χώρο κ.ά., αλλά και τη συναισθηματική ασφάλεια, επισήμανε και τον ρόλο των παγκόσμιων αλλαγών και γεωπολιτικών στρατηγικών στο αίσθημα της ασφάλειας σε μικρότερη κλίμακα, για παράδειγμα σε ευπαθείς ομάδες σε επίπεδο γειτονιάς. Η Pain κάνει λόγο για «κατακερματισμένες, εύθραυστες» ασφάλειες (fractured securities) από την άποψη, μεταξύ άλλων, ότι το αίσθημα της ασφάλειας γίνεται όλο

και περισσότερο επισφαλές. Επιπλέον, θεωρεί ότι το ζήτημα της ασφάλειας ταλανίζει τόσο έντονα στην εποχή μας τη νεολαία, κυρίως λόγω των ανησυχιών που οι νέοι βιώνουν, των κρατικών πρακτικών των οποίων γίνονται αποδέκτες και, συχνά, τους στοχοποιούν, των εσωτερικών μεταλλαγών των γειτονιών τους, της φτώχειας, της παγκόσμιας τάξης πραγμάτων κ.ά.

Σε ένα άλλο επίπεδο, η εισήγηση του γεωγράφου-εγκληματολόγου Pete Shirlow εστίασε, αρχικά, σε θέματα που αφορούν το χάσμα ανάμεσα στους κατοίκους και την αστυνομία ως προς το ζήτημα της ασφάλειας σε αρκετές περιοχές της Β. Ιρλανδίας. Επιπλέον, έκανε λόγο για τις διαδικασίες ευαισθητοποίησης και ενδυνάμωσης της παραπάνω σχέσης μέσα από τη διαμεσολάβηση κοινωνικών λειτουργών, εθελοντών κ.ά. (community sector) με στόχο τη βελτίωση του αμοιβαίου αισθήματος και της ποιότητας ασφαλείας.

Από τη Β. Ιρλανδία στο Cape Town της Ν. Αφρικής μας «μετέφερε» ο γεωγράφος Till Paasche μέσα από την εισήτησή του για το ρόλο των Ιδιωτικών Εταιρειών Ασφαλείας (Private Security Companies). Σε «αναβαθμισμένες» περιοχές του Cape Town, ο ρόλος της εμπορευματοποιημένης ιδιωτικής αστυνόμευσης αποκτά κεντρική σημασία. Αποτελεί παράγοντα χωρικού εκτοπισμού και αποκλεισμού των «ανεπιθύμητων» ομάδων σε φτωχότερες περιοχές, ενώ συχνά υπερκαλύπτει και τον θεσμικό ρόλο της τοπικής αστυνομίας. Αναδύεται ένα ζήτημα, συνεπώς, για το ρόλο των ιδιωτικών παραγόντων στη διαχείριση και ασφάλεια του δημόσιου

χώρου της πόλης, καθώς και στις χωροκοινωνικές επιπτώσεις των παραπάνω πρακτικών.

Τέλος, ενδιαφέρουσες απόψεις ακούστηκαν και στη θεματική ενότητα «Γεωγραφίες της Επιτήρησης».¹¹ Η φινλανδή αστική γεωγράφος Hille Koskela, μέσα από μια θεωρητική προσέγγιση, επιχειρήσει να κάνει διάκριση ανάμεσα σε «παραδοσιακές» μορφές επιτήρησης, όπου οι Αρχές (Authorities) επιτηρούν το κοινό (Public), και σε νεότερες μορφές της, όπου το κοινό επιτηρεί τόσο τις Αρχές (counter-surveillance) όσο και αλληλοεπιτηρείται και μεταξύ του. Σύμφωνα με την εισηγήτρια, υπάρχει μια τάση ενθάρρυνσης και ενίσχυσης, μέσα από διάφορα προγράμματα και τακτικές, της συμμετοχής του κοινού στις διαδικασίες επιτήρησης. Στην ίδια θεματική ενότητα, η παρουσίαση των Michael McCahill και Rachel Finn με κεντρικό άξονα τις κοινωνικές επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών επιτήρησης ανέδειξε ότι οι επιτηρούμενοι αποτελούν ενεργούς «κοινωνικούς δρώντες» με δυνατότητα διαπραγμάτευσης, υπεκφυγής, μέχρι και απόρριψης της επιτήρησης βάσει του προσωπικού «κεφαλαίου» που διαθέτουν.

Κεντρικό θέμα στην εισήγηση των Adam Warren και Elisabeth Manroudi, από το Πανεπιστήμιο του Loughborough, ήταν το σύστημα «Βιομετρικών Καρτών Παραμονής»¹² για τους υπηκόους τρίτων χωρών (μη ευρωπαίους πολίτες), που εισήγαγε η βρετανική κυβέρνηση συνασπισμού το 2010. Η εμπειρική τους έρευνα επιχειρεί να αναλύσει τις επιπτώσεις των βιομετρικών καρτών στη ζωή των μεταναστών. Η έρευνα αναδεικνύει πώς ένας μεγάλος αριθμός των ερωτηθέντων μεταναστών είχαν, πραγματικά, αποδεχτεί την «αναγκαιότητα» της βιομετρικής κάρτας προκειμένου να ζήσουν, να εργαστούν, να σπουδάσουν στη Μ. Βρετανία. Έχοντας σε μεγάλο βαθμό, «εσωτερικεύσει», «εκλογικεύσει» αυτήν την κατάσταση επιτήρησης –γιατί δεν μπορούν να κάνουν διαφορετικά– μετατρέπονται σε «ενεργούς δρώντες» αυτής της διαδικασίας.¹³ Μιας κατάστασης δηλαδή επιτήρησης που, σύμφωνα με τους εισηγητές, ξεπερνά τα φυσικά γεωγραφικά σύνορα: με τη βιομετρική κάρτα, το σώμα γίνεται «φορητό» εργαλείο επιτήρησης, μεταφέροντας αυτή τη διαδικασία στο σπίτι, στον χώρο εργασίας, στο πανεπιστήμιο κ.ά.

Τέλος, στο πλαίσιο της ίδιας θεματικής ενότητας, η εισήγηση της γράφουσας αφορούσε τη χρήση και τη διαχείριση του δημόσιου χώρου της Βαρκελώνης. Κεντρικό θέμα της παρουσίασης ήταν η θέσπιση ενός Κανονισμού για την προώθηση της κοινωνικής συμβίωσης στον δημόσιο χώρο της πόλης μέσα από τη ρύθμιση της κοινωνικής συμπεριφοράς. Η έρευνα επιχειρούσε να αναδείξει πώς ο Κανονισμός αποτελεί ένα επιπλέον εργαλείο κοινωνικού ελέγχου για εκείνους τους χρήστες της πόλης που θεωρούνται «ανεπιθύμητοι» επειδή δεν ταιριάζουν στην αναγεννημένη εικόνα της πόλης.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη σύντομη έκθεση του συνεδρίου RGS-IBG 2011 αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης, σημαντικοί εκδοτικοί οίκοι και γεωγραφικά περιοδικά είχαν την ευκαιρία να εκθέσουν και να προωθήσουν σε ευνοϊκές τιμές για τους συνέδρους τις συλλογές και τις πρόσφατες εκδόσεις και δημοσιεύσεις τους. Τέλος, εκτός από την ενδιαφέ-

ρουσα αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων στις αίθουσες του συνεδρίου, η δικτύωση και οι συζητήσεις συνεχίστηκαν άτυπα στους διαδρόμους, στους χώρους κοινής συνεύρεσης και στον κήπου του συνεδριακού κτιρίου. Αναμφίβολα, το περιεχόμενο και η ποιότητα των περισσότερων εισηγήσεων, το θερμό ενδιαφέρον συμμετοχής εκ μέρους των συνέδρων και η άποψη διοργάνωση θα παραμείνει αξέχαστη σε όσους και όσες είχαν την τιμή και την τύχη να βρίσκονται εκείνες τις ημέρες στο Λονδίνο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

2 Royal Geographical Society (with the Institute of British Geographers), 2011, Transactions of the Institute of British GeographersI, NS 36, σ. 182, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-5661.2011.00440.x/pdf>.

3 Ό.π.

4 Για λόγους συντομίας, στο παρόν κείμενο η Βασιλική Γεωγραφική Ένωση με το Ίδρυμα Βρετανών Γεωγράφων θα αναφέρεται ως RGS-IBG, ή απλά Ένωση.

5 Το Imperial College βρίσκεται δίπλα σχεδόν από το κτίριο των RGS-IBG.

6 www.euggeo.org.

7 Προσανατολισμένη αρκετά στη γεωπολιτική και την πολιτική γεωγραφία.

8 Το πρόγραμμα του συνεδρίου RGS-IBG 2011: <http://www.rgs.org/NR/rdonlyres/2B7FB54C-D9DF-4BF2-AD22-CDE6483B3BF4/0/AC2011Programme-Bookfinalwres.pdf>

9 Το ριζοσπαστικό γεωγραφικό περιοδικό *Antipode* χρηματοδοτεί κάθε χρόνο δύο διακεκριμένους εισηγητές για τα αντίστοιχα ετήσια συνέδρια των RGS-IBG και AAG (Association of American Geographers). Προσκεκλημένος ομιλητής για το συνέδριο RGS-IBG 2011 ήταν ο Jamie Peck.

10 Critical Geographies of Crime, Fear and Justice.

11 Geographies of Surveillances.

12 Biometric Residence Cards – BRD.

13 Αρκετοί ερωτηθέντες, μάλιστα, έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ως προς τη διαχείριση των προσωπικών δεδομένων τους στη βρετανική κυβέρνηση παρά στις ιδιωτικές εταιρίες.